

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ

Юлія Мережко, Ганна Шепеленко

**ВОКАЛЬНІ ТВОРИ
УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ
КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ
(НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
З СОЛЬНОГО СПВУ)**

КИЇВ
ІНТЕРСЕРВІС
2020

УДК 784.071(477)"18/20"(07)
М52

Рекомендовано до друку
Вченою радою Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол №10 від 26 листопада)

Автори:

Ю.В. Мережко, завідувач кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук;

Г.Б. Шепеленко, концертмейстер кафедри академічного та естрадного вокалу Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

Овчаренко Наталія Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування Криворізького державного педагогічного університету;

Падалка Галина Микитівна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки мистецтва та фортепіанного виконавства Факультету мистецтв імені А. Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Мережко Ю.В., Шепеленко Г.Б.

Вокальні твори українських композиторів кінця XIX – початку XXI століття:
навч.-метод. посіб. для студентів ВЗО / Ю.В. Мережко, Г.Б. Шепеленко; Київ: Інтерсервіс, 2020. – 180 с.

ISBN 978-966-999-087-7

Навчально-методичний посібник написано відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Сольний спів». На основі джерельних матеріалів у посібнику висвітлено автобіографічний дискурс життя та творчості українських композиторів кінця XIX - початку XXI століття, висвітлено жанри вокальної музики, розкрито методику роботи над вокальним репертуаром національної спадщини, запропоновано тестові та практичні завдання для перевірки навчальних досягнень студентів. Авторами запропоновані нотні зразки вокального репертуару для студентів за типом голосу сопрано, мецо-сопрано.

Для студентів і викладачів мистецьких дисциплін закладів вищої освіти, викладачів вокалу та всіх, хто цікавиться національними здобутками в галузі вокального мистецтва.

УДК 784.071(477)"18/20"(07)

ISBN 978-966-999-087-7

©Мережко Ю.В., Шепеленко Г.Б., 2020

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
РОЗДІЛ I. АВТОБІОГРАФІЧНИЙ ДИСКУРС ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	8
1.1. Вокальна творчість українських композиторів кінця ХІХ - початку ХХ століття	8
<i>М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, П. Сокальський...</i>	8
<i>Запитання для самоперевірки...</i>	12
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	13
<i>Практичне заняття № 1</i>	13
<i>М. Леонтович, К. Стеценко, Я. Степовий</i>	13
<i>Запитання для самоперевірки...</i>	17
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	17
<i>Практичне заняття № 2</i>	17
<i>І. Воробкевич, В. Матюк, Д. Січинський, А. Вахнянин, О. Нижанківський, Ф. Колесса.....</i>	18
<i>Запитання для самоперевірки...</i>	25
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	25
<i>Практичне заняття № 3</i>	26
<i>Л. Ревуцький, С. Людкевич, Я. Барнич, П. Сениця</i>	26
<i>Запитання для самоперевірки...</i>	31
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	31
<i>Практичне заняття № 4</i>	32
1.2. Вокальна творчість українських композиторів середини ХХ - початку ХХІ століття	33
<i>П. Майборода, О. Білаш, С. Сабадаш, І. Шамо.....</i>	33
<i>Запитання для самоперевірки...</i>	35
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	36
<i>Практичне заняття № 5.....</i>	36

Л. Дичко, М. Скорик, Б. Фільц	36
<i>Запитання для самоперевірки</i>	<i>40</i>
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	<i>40</i>
<i>Практичне заняття № 6.....</i>	<i>41</i>

РОЗДІЛ II. ЖАНРОВА ПАЛІТРА УКРАЇНСЬКОЇ ВОКАЛЬНОЇ МУЗИКИ

42

2.1. Українська народна пісня

42

<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>44</i>
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	<i>44</i>
<i>Практичне заняття № 7.....</i>	<i>44</i>

2.2. Дума

46

<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>47</i>
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	<i>47</i>
<i>Практичне заняття № 8.....</i>	<i>47</i>

2.3. Балада.....

50

<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>52</i>
<i>Завдання для самостійної роботи.....</i>	<i>52</i>
<i>Практичне заняття № 9.....</i>	<i>52</i>

2.4. Романс

54

<i>Запитання для самоперевірки.....</i>	<i>58</i>
<i>Завдання для самостійної роботи</i>	<i>59</i>
<i>Практичне заняття № 10.....</i>	<i>59</i>

РОЗДІЛ III. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД ВОКАЛЬНИМ РЕПЕРТУАРОМ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

61

3.1. Методи, прийоми, форми роботи над вокальним репертуаром українських композиторів кінця ХІХ – початку ХХІ століття

61

**3.2. Педагогічний моніторинг навчальних досягнень студентів
(практичні завдання, тести, тести-музичнівікторини)**

87

**РОЗДІЛ IV. ВОКАЛЬНІ ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ
УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ КІНЦЯ ХІХ –
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ95**

<i>Аріозо Галі з опери «Утоплена». Музика М. Лисенка, лібрето М. Старицького (за М. Гоголем).....</i>	<i>96</i>
Перша арія панночки з опери «Вій». Музика М. Вериківського, лібрето М. Кропивницького (за М. Гоголем).....	99
Арія Насті з опери «Чудасія та й годі». Музика Г. Жуковського, лібретто І. Шамрай, В. Багмет.	103
Ой казала мені мати. Музика та слова С. Гулака-Артемівського.....	108
Пастушка. Музика А. Кос-Анатольського, слова І. Кутеня.....	110
Вечірня пісня. Музика К. Стеценка, слова В. Самійленка.....	112
Колискова. Музика В. Косенка, слова О. Блока, переклад Г Яра.....	114
Пливе моя душа. Музика М. Жербіна, слова П. Шеллі.....	118
Голосіння матері з ораторії «Вишневий вітер». Музика О. Білаша слова І. Драча.....	123
Пісня Молодички. Музика С. Сабадаша, слова І. Кутеня.....	128
Гуцулочка. Музика О. Білаша, слова О. Матійка.....	131
На білу гречку впали роси. Музика М. Дремлюги, слова М. Рильського.....	133
Пісня про щастя. Музика І. Шамо, слова Д. Луценка.....	137
Шуміла ліщина. Українська народна пісня, обробка М. Скорика.....	140
Баркарола. Музика Б. Фільц, слова В. Сосюри.....	144
Чого являєшся мені у сні. Музика Ф. Найденка, слова І. Франка.....	146
Тополя. Музика Л. Колодуба, слова Т. Шевченка.....	150
Ні долі, ні волі. Музика Долуханяна, слова Л. Українки.....	153
Я - хочеш? - зачарую ліс. Музика Лесі Дичко, слова М. Руденка.....	157
ПІСЛЯМОВА.....	160
КОРОТКИЙ ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	162
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	169
ДОДАТКИ.....	175

ПЕРЕДМОВА

XXI століття висуває нові вимоги до якості і змісту освіти, значно підвищує її роль і значення в суспільстві як інтелектуально-духовної основи розвитку особистості, як специфічної сфери діяльності суспільства, чинником його політичної і суспільно-економічної стабільності, відтворює і збагачує інтелектуальний, духовний та економічний потенціал держави, формує громадянина-патріота. Важливе місце в системі вищої професійної освіти належить музично-педагогічній підготовці вокалістів-виконавців, актуалізуючи завдання щодо удосконалення методик з формування вокально-виконавської культури студентів, зокрема на заняттях з академічного сольного співу, їх професійних компетентностей:

– предметних (здатність обстоювати ціннісно-орієнтаційної позиції, зберігати й збагачувати національні духовні традиції; розкривати особистісний творчий потенціал);

– фахових (засвоєння мистецтвознавчих і культурологічних знань, набуття навичок співати із супроводом й *a cappella*; здатність застосовувати їх у концертно-виконавській і вокально-педагогічній діяльності).

Навчально-методичний посібник призначений для забезпечення освітнього процесу з курсу сольного співу з підготовки артистів-вокалістів за освітньо-професійною програмою 025.00.02 «Сольний спів», який тісно пов'язаний з іншими дисциплінами циклу вокально-виконавської підготовки: «Вокально-педагогічний репертуар та робота з концертмейстером», «Камерний клас», «Музично-театральні студії», «Фортепіано».

Мета курсу – розвинути співацький голос, сформувати професійні навички виконання вокальних академічних творів, розкриття виражальних можливостей синтезу музики, слова, пластики, акторських засобів, творчої уяви та естетичного смаку.

Завдання курсу:

– виявити і розвинути природні властивості голосу в повному діапазоні і найкращому тембровому забарвленні;

- засвоїти прийоми вокальної техніки, емоційно-динамічної виразності звуку на основі професійного усталеного дихання, набути вокальних навичок, звукового відображення психологічного стану людини;
- засвоїти принципи аналізу (музично-теоретичного, вокально-інтонаційного, виконавського) вокального твору;
- засвоїти принципи добору виконавського і навчального вокально-педагогічного репертуару;
- засвоїти відомості про вокально-пісенну творчість українських композиторів-класиків і сучасних авторів.

Результати навчання студентів у процесі вивчення курсу:

- розвинути свій творчий потенціал, збагатити професійні здатності;
- виховати й розвинути естетичний смак, опанувати музичну термінологію;
- засвоїти принципи аналізу вокального твору;
- сформувати особистий вокально-пісенний репертуар;
- набути навичок професійного спілкування зі слухачем, виступаючи на сцені.